

КРИТЕРІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

КРИТЕРИИ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Аннотация. Стаття посвящена разработке системы критериев развития промышленных предприятий в условиях Европейской интеграции. В работе систематизированы процессы управления развитием промышленным предприятием по уровням, целям и ожидаемым результатам. Предложен алгоритм разработки системы критериев, а также классификация задач развития и критериев их достижения. Определено направление для дальнейших исследований: разработка методики оценки влияния определённых критериев на общее развитие промышленного предприятия.

Ключевые слова: критерии роста, стратегическое развитие, эффективность, риски, оптимальность.

Linkova Elena Yurievna
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
(Kharkiv, Ukraine)

CRITERIA OF INDUSTRIAL ENTERPRISES UNDER EUROPEAN INTEGRATION

Abstract. The article is devoted to the development of criteria development of industrial enterprises in the conditions of European integration. The robot processes are systematized management of development of industrial enterprises through the levels, objectives and expected results. The algorithm of the system of criteria development, as well as the classification of tasks and the criteria for achieving them. The direction of further research: the development of methodology for assessing the impact of specific criteria on the overall development of the industrial enterprise.

Keywords: growth criteria, strategic development, efficiency, risks, optimality.

Постановка проблеми. Промисловість України є основою наповнення бюджету країни. Заходи щодо економічного зростання країни тісно взаємопов'язані з успіхом суб'єктів господарювання. Саме тому основою для розвитку промислових підприємств є формування системи критеріїв оцінки діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вченими Бурмака М.М., Бурмака Т.М. детально проаналізовано основи управління розвитком підприємства, але доопрацювання потребує складова критеріальної оцінки розвитку [1, с. 99]. І.П. Булеев, Н.Ю. Брюховецька вивчають методи розвитку промислових підприємств, але існує потреб продовження дослідження щодо систематизації взаємовпливів критеріїв за цілями оцінки [2, с. 214]. В.П. Вишневський, Л.О. Збаразська, М.Ю. Заніздра, В.Д. Чекіна досліджують вплив промислової політики на розвиток підприємств промисловості але необхідно доповнити ці процеси оцінкою критеріїв розвитку [3, с. 405]. Механізми розвитку промислових підприємств систематизують Р.Н. Лепа, А.А. Охтен, Р.В. Прокопенко, при цьому продовження дослідження оцінки критеріїв дозволить адаптувати їх до нових умов інтеграції промисловості [4, с. 128]. А.И. Амоша, А.А. Охтен, Д.Ю. Череватский запропонували основні заходи сприяння інноваційному розвитку промислових підприємств але не повно оцінили можливі умови реалізації пропозицій [5, с. 94]. Собкевич О.В., Сухоруков А.І., Савенко В.Г. визначили орієнтири стратегії розвитку при цьому уваги потребує кількісна оцінка динаміки руху кожного підприємства за вектором розвитку [6, с. 24].

Мета дослідження – розробка системи критеріїв розвитку промислового підприємства.

Постановка завдання. Визначити напрями систематизації критеріїв розвитку промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відповідно до стратегії сталого розвитку "Україна–2020" першим напрямком зазначено реформи пов'язані з управління промисловими підприємствами [7, с. 2]. Головне завдання промислового підприємства закріплення продукції на світовому ринку виробничих товарів за показниками економічності та інноваційності.

В роботі пропонується систематизувати процеси управління розвитком промислового підприємства в послідовності: комплексний аналіз поточного стану підприємства; виявлення можливих напрямків розвитку; оцінка існуючих проблем у реалізації кожного напрямку розвитку; формування

стратегії розвитку; реалізація програм щодо практично реалізації розвитку; контроль за реалізацією стратегії розвитку.

Поняття розвитку промислових підприємств за умов Європейської інтеграції має багато векторів оцінки: конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та світовому ринках; перспективність товару; рівень автоматизації виробництва та управління; включення до світового поділу праці; інтеграція з науковими установами та іншими господарюючими суб'єктами.

Критерій – це ознака оцінки промислового підприємства щодо відповідності певним вимогам (попиту, платоспроможності, ефективності, інноваційності, перспективності, незалежності, світової інтеграції, виходу на нові географічні ринки, продуктивності, міжнародних стандартів, оптимальності), а також орієнтир подальшого розвитку.

Етапи розробки системи критеріїв розвитку промислового підприємства:

- ☐ впорядкування цілей використання;
- ☐ складення переліку критеріїв;
- ☐ оцінка підходів щодо розрахунку критеріїв;
- ☐ встановлення багаторівневих взаємозв'язків результатів оцінки критеріїв та можливих стратегій розвитку;
- ☐ розробка методики оцінки впливу певних критеріїв на загальний розвиток.

Цілі використання системи критеріїв оцінки розвитку: підвищення ефективності управління; прискорення внесення коректив у діяльність підприємства; повне використання ринкових можливостей; пошук напрямків розвитку.

Основою системи критеріїв оцінки розвитку окремого промислового підприємства є рейтинг за міжнародними індексами (інтегральна оцінка економічної, соціально-інституційної та екологічної складових), що дає можливість сформулювати перспективи даного виду діяльності. Так, наприклад, за індексом глобальної конкурентоспроможності Україна посіла у 2016 році 85 місце, а за індексом глобалізації 41 з 207. Світова оцінка країни та її досягнень надає можливість неупередженої оцінки як позитивних так і негативних умов функціонування бізнесу.

Вибір критеріїв оцінки розвитку визначається завданнями, які стоять перед промисловим підприємством. Групування завдань можна виконати за: терміном реалізації (короткострокові, довгострокові); отриманими результатами (фінансові, стратегічні); ринками роботи (внутрішні, зовнішні); технології, які використовуються (III, IV, V, VI укладів); рівень автоматизації (неавтоматизоване виробництво, частково автоматизоване виробництво, повністю автоматизоване виробництво та управління); місце у міжнародному поділі праці (постачання природних ресурсів, первинна обробка природних ресурсів, енерго- витратне виробництво, виробництво наукоємної продукції); можливості фінансування розвитку (високі, середні, низькі); ризиками (високі, середні, низькі).

При виборі підходів щодо розрахунку критеріїв оцінки розвитку основною умовою є динаміка [8, с. 53] та прогноз кожної групи показників [9, с. 198]. При оцінці розвитку необхідно розрізняти оцінку процесів розвитку (інновації, технологічне оновлення, автоматизація, інформатизація, випуск нових товарів, використання нових ресурсів) та управління розвитком (ефективність менеджменту, рівень мотивації та супротив змін, корпоративна культура).

Рівні використання системи критеріїв оцінки розвитку промислового підприємства: стратегічний (керівники вищого рівня за системою збалансованих показників, які відображають головні аспекти: фінанси, споживачі, бізнес-процеси, навчання, розвиток); тактичний (керівники функціональних підрозділів за показниками оцінки окремих видів ресурсів, які використовуються: інформація; людський капітал; технологія; фінанси; природні ресурси); операційний (керівники окремих структурних одиниць аналіз виконання планів).

Отже, система критеріїв оцінки розвитку промислового підприємства складається з ієрархії дерева цілей та завдань за структурою господарюючого суб'єкта, доповненою методиками та конкретними показниками доцільними для розрахунку на певному структурному рівні. Впорядкування механізму оцінки за критеріями розвитку дозволяє акумулювати потенціал кожного підприємства та відповідає стандартам IDEF0 моделювання складних систем.

Висновки з проведеного дослідження. Система критеріїв оцінки розвитку промислового підприємства – це багаторівнева розгалужена підсистема управління, основним завданням, якою є визначення стратегічного орієнтиру для господарюючого суб'єкта. Використання системи критеріїв оцінки розвитку промислового підприємства дозволить: своєчасно реагувати на виклики у зовнішньому і внутрішньому середовищі, мобілізувати всі види ресурсів, обирати актуальні стратегічні напрямки роботи, налагоджувати нові контакти з партнерами, повно використовувати інноваційний потенціал організації.

Напрямки для проведення подальших досліджень: кількісна оцінка розвитку промислових підприємств різних сфер підприємницької діяльності за новою системою критеріїв; розробка методики оцінки впливу певних критеріїв на загальний розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бурмака М.М., Бурмака Т.М. Управління розвитком підприємства на прикладі підприємств будівельної галузі: монографія. – Харків: ХНАДУ, 2011. – 204 с.

2. Методи розвитку та забезпечення капіталізації промислових підприємств в умовах інституціональних змін: монографія / І.П. Булеєв, Н.Ю. Брюховецька та ін.; НАН України, Інститут економіки промисловості. – Київ, 2016. – 312 с.
3. Національна модель неоіндустріального розвитку України: моногр. / В.П. Вишневський, Л.О. Збаразська, М.Ю. Заніздра, В.Д. Чекіна та ін.; за заг. ред. В.П. Вишневського / НАН України, Інститут економіки промисловості. – Київ, 2016. – 518 с.
4. Управление развитием промышленных предприятий в условиях неоиндустриализации: механизм, модели и методы: монография / Р.Н. Лепа, А.А. Охтен, Р.В. Прокопенко и др.; под общ. ред. Р.Н. Лепы / НАН Украины, Институт экономики промышленности. – Киев, 2016. – 162 с.
http://iep.donetsk.ua/publish/mono/Lepa_Okhten_prokopenko2016.pdf
5. Промышленная политика и управление развитием промышленности в условиях системных дисбалансов: концептуальные основы: монография / В.П. Вишневский, А.И. Амоша, Л.А. Збаразская, А.А. Охтен, Д.Ю. Череватский; под общ. ред. В.П. Вишневского и Л.А. Збаразской / НАН Украины, Институт экономики промышленности. – Донецк, 2013. – 180 с.
6. Собкевич О. В., Сухоруков А. І., Савенко В. Г. Розвиток промислового потенціалу України в процесі після кризового відновлення. – К.: НІСД, 2010, – 48 с.
7. Стратегія сталого розвитку "Україна–2020" схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
8. Методичні рекомендації прогнозування інноваційної діяльності в промисловості / М. Т. Пашута, В. М. Толстов, О. М. Кондрашов. – К.: Науковий світ, 2006. – 73 с.
9. Раєвнева О. В., Чанкіна І. В. Моделі управління розвитком промислового підприємства в умовах трансформаційної економіки: Монографія. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 264 с.